

FRANKFORT, den 24. Mei.

Te Weenen zijn de fondsen gerezen, ten gevolge van de geruststellende verzekeringen, welke men vernomen heeft, dat bij het Oostenrijksche hof uit Petersburg ontvangen zijn. Men schijnt er vrij algemeen overtuigd te wezen, dat de geschillen tusschen Rusland en Turkije geene nadelige gevolgen voor het overige Europa hebben zullen. — Te Weenen liep den 18 het gerucht, dat de Russen den 10 Mei binnen Bucharast waren gerukt; dat zij den hospodar aldaar, Prins *Ghika*, van zijn ambt ontzet, en even als den hospodar van Moldavie in verzekerde bewaring genomen hadden. Officiële berigten zijn daaromtrent echter nog niet ontvangen en derhalve vereischt de tijding nadere bevestiging.

Van den 26. Mei.

Men meldt uit Jassij, dat de Russische gouverneur-generaal thans met de organisatie van het bestuur bezig is. De hospodar van Moldavie is naar Bender vervoerd. Te Jassij liep het gerucht, dat de Russen het kleine fort Gillatz ingenomen hadden. De Turken waren, na eenige huizen in brand gestoken te hebben, naar Braïla gevlugt. De Russen zouden Braïla belegeren, onder onmiddellijk bestuur van den grootvorst *Michael*. Andere berigten van het oorlogstoneel heeft men niet ontvangen.

PARYS, den 24. Mei.

Tot de redenen, die de vreemde gezanten bij het hof van Portugal bewogen hebben om Lissabon te verlaten, schijnt ook deze behoort te hebben, dat van wege don *Miguel* inbreuk wordt gemaakt op de algemeen aangenomen erfopvolging in monarchien. Door, gelijk gebeurd is, in de steden en dorpen van Portugal registers te openen, waarin men zijn verlangen opteekert of laat opteekenen, dat don *Miguel* tot alleenheerschend Koning moge uitgeroepen worden, geeft men voet tot het invoeren van het gebruik om den vorst des lands te verkiezen en alzoo het monarchale beginsel geheel te vernietigen. Geen der vorstelijke Huizen van Europa kan voorzeker zoo iets goedkeuren. Don *Miguel* zal gewis door geen hunner als Koning van Portugal erkend worden; maar allen zullen zich houden aan de beschikking van don *Pedro*, waarbij deze, naar het erfregt Koning van Portugal, de kroon afstaat aan zijne dochter en in afwachting dat de regten, welke zij uit dien afstand ontleent, in werking kunnen komen, zijnen broeder, don *Miguel*, tot regent des lands benoemt.

De graaf van *Montlosier* treedt in de dagbladen weder op om de priesterpartij te bestrijden, in afwachting, dat hij een adres aan de kamer der afgevaardigden zal indienen, waarbij hij de noodzakelijkheid en het regtzal aantoonen, om maatregelen tegen de jezuiten te nemen. In een zijner laatste artikels laat hij zich aldus uit: »Dat de priesterpartij volhardend van aard is, daaraan valt niet te twifelen. Verliest zij grond, zij herneemt dien gedurig weder; wordt zij heden geslagen, morgen vindt men haar weder onder de wapenen. Geldt het den Paus? algemeene concilien mogen zijne ondergeschiktheid aan de concilien bepalen; de gesetelijkheid van Frankrijk moge dit in 1628 erkennen; onze wetten en de edicten onzer koningen mogen dit vaststellen; niets van dit alles doet iets af. Geldt het de jezuiten? zij mogen door *Hendrik IV.* verjaagd zijn, gelijk vervolgens door de dertien parlementen van het rijk, door de verklaringen onzer Koningen, door de wetten van latere tijden, door het besluit zelfs van den Paus, zij verschijnen op nieuw en komen gedurig weder in ons midden. Geldt het wereldlijke heerschappij? *Jesus Christus* moge tot de zijnen zeggen: dat zijn rijk niet van de wereld is; *Paulus* moge dit op nieuw uitdrukkelijk herhalen, de kerkvaders en onderscheidene concilien mogen hun de verzaking der wereldsche begeerlijkheden aanbevelen; zij storen zich daaraan niet; zij begeeren de wereld en de wereldsche heerschappij; zij willen ze bezitten, het koste wat het wille. — Men houdt het voor eene zaak van geene of weinige beteekenis, om eenen priester in eene talrijke vergadering plaats te geven; men meent, dat hij weinig zal vermogen. Men dwaalt. Dat men in het Evangelie van *Matheus* eens naleze het verhaal nopens eenen Demon, wien men naar zijnen naam vraagt. Hij antwoordt: mijn naam is *LEGIO*. Wanneer een priester zich ergens bevindt, kan hij mede antwoorden: mijna naam is *LEGIO*. Weest verzekerd, zoodra gij hem ziet, dat hij, onder de gedaante van een enkel wezen, in zijn hoofd en zijne ingewanden de geheele geestelijkheid besloten heeft.

«Mbet het gezegd worden? het kost moeite. Die lieden des heiligdoms verveelt het heiligdom. Zij zoeken naar afleiding. De onderlinge heerschappij is hun niet genoeg; zij willen meer, en bovenal minnen zij de heerschappij over de leeken; de heerschappij in burgerlijke zaken; met een woord het rijk van deze wereld, hetwelk *Jesus Christus* zelve zich ontzegd heeft. — Wat doet de priesterpartij, om die heerschappij te verwerven, en vooral om den haat tegen hare aanmatigingen te overwinnen? Aan de godsdienstige onnozelen stelt zij de hel eener andere wereld voor; aan de staatkundige onnozelen, de hel der revolutie. *Lodewijk XIV.* zeide eens kort af: *ik ben de Staat*; even kortaf zegt de priesterpartij

ons thans: *ik ben de godsdienst*. Indien zij het *Lodewijk XIV.* niet nazegt, *ik ben de Staat*, geeft zij het genoeg te verstaan.»

GRAVENHAGE, den 26. Mei.

Aan de commissie, benoemd bij Z. M. besluit van 13. April 1828, zijn, met betrekking tot het openbaar onderwijs, de volgende punten ter overweging voorgesteld:

A. Gymnasien.

1°. Welk gezigtspunt behooren de Gymnasien te worden beschouwd? Behooren zij bij uitsluiting te zijn speciale scholen voor hen, die zich tot de academische studien voorbereiden? Of kunnen en behooren zij gelijktijdig te dienen tot opleiding van jonge lieden, die eene beschaafde opvoeding verlangen, doch niet voornemens zijn eene Universiteit te bezoeken?

2°. Op de Gymnasien wordt thans, behalve in de oude talen, geregeld onderwijs gegeven in de wiskunde, geschiedenis en aardrijkskunde. De vraag is, of er ook in andere vakken, welker kennis thans tot eene beschaafde opvoeding gevorderd wordt, onderwijs zou behooren gegeven te worden? Zou dit wenschelijk zijn ook dan, wanneer men meende, dat de Gymnasien meer uitsluitend speciale scholen voor den geleerden stand dienen te zijn?

3°. Kan het doelmatig wezen, om aan de Gymnasien of sommige dergelieve hogere klassen toe te voegen, met oogmerk, om de leerlingen langer op deze scholen te doen vertoeven, ten einde zij, meer gevorderd in jaren, op de hoogeschole overgaan, en tevens hunne kundigheden tot die hoogte brengen, dat zij met vrucht de lessen der hoogleeraren kunnen bijwonen, zonder dat deze, gelijk nu wel eens het geval is, tot de beginselen zouden behoeven af te dalen?

B. Onderwijs op de Hoogeschole.

1°. Zou het onderwijs, hetwelk op de hoogeschole gegeven wordt, wel geheel geëvenredigd zijn aan de behoefte der maatschappij? Of zou het niet eenige aanvulling behoeven, ter vorming van goede staatsdienaren, en ter bevordering van kundigheden, welke handel, landbouw en fabriekwezen vereischen? Zoo ja, ware het dan niet het best, de meest praktische vakken niet gelijkelijk over alle hooge scholen te verdeelen, met aan elk zoodanig vak of vakken toe te voegen, als met de plaatselijke behoeften en omstandigheden het meest overeenkomen; b. v. fabriekwezen aan Gend en Leijden; landbouw aan Utrecht en Gend; staatswetenschappen aan Leijden en Luik; mijnwezen aan Luik, enz. in dier voege, dat deze vakken voor elke Universiteit, aan welke zij mogten zijn aanbedeeld, als hoofdzaak zouden moeten worden aangemerkt?

2°. Zou, in verband met dit denkbeeld, ook in aanmerking kunnen komen, of niet het oogmerk der bevordering van het onderwijs der nijvere klassen, allermeeft en met de minste vermeerdering van kosten, zou kunnen worden bereikt, door een of twee der thans bestaande hoogeschole meer bepaaldelijk voor de tot den handel, landbouw en fabriekwezen behoorende studien te bestemmen, in den vorm van polytechnische instellingen, waar ook burger- en waterbouwkundigen, benevens mechanici zouden kunnen worden gevormd; terwijl voorts de faculteitsleerstolen op de andere hoogeschole zouden worden vereenigd?

3°. Verdient het denkbeeld van vereeniging der faculteiten, die thans op alle hoogeschole verspreid zijn, niet in allen gevallen te worden aanbevolen met betrekking tot die faculteiten, welke aanzienlijke materiele subsidien vorderen?

4°. Verdient de tegenwoordige indeeling der vakken van onderwijs tusschen de faculteiten, met de gevolgen van die indeeling, te worden behouden? Is dit in het bijzonder het geval met betrekking tot de faculteiten van geneeskunde, letteren, regten, en wis- en natuurkundige wetenschappen, alsmede met betrekking tot de staats- en diplomatieke wetenschappen?

5°. Wat behoort ten aanzien van eenen heelen of halfjarigen cursus te worden vastgesteld? Zou een halfjarig cursus voor sommige lessen bepaaldelijk behooren te worden voorgeschreven?

Te dezer gelegenheid zou men gaarne zien onderzocht, of er eenige zwaarheid in gevonden wordt, dat de wensch worde toegestaan, door de academische Senaten der drie noordelijke hoogeschole geopenbaard, dat de aanvang der grooten vacantie veertien dagen vroeger magt worden gesteld, en even zeer het einde veertien dagen vroeger plaats hebbe, dan oorspronkelijk is bepaald?

6°. Is het noodig eenige nadere voorschriften te geven aangaande de taal, waarin de lessen moeten gegeven worden? Zou bepaaldelijk ten aanzien der wis- en natuurkundige wetenschappen, en ten aanzien van sommige vakken van geneeskunde en regtsgeleerdheid, het gebruik der moedertaal niet behooren te worden voorgeschreven? Zou het nuttig zijn te bepalen, dat de collegien over de diplomatieke vakken in de Pratische taal gehouden werden? (Het vervolg hierin.)

Mengelwerk.

«Als ik Koning was ik zou dit, ik zou dat doen.» Zoo hoort men dikwijls spreken zonder genoeg te bedenken, dat op een troon gezeten de uitkijk in de verte, rondsom in de staatkundige horizon veel wijder en grooter is, dan men een geheel ander stand- en gezigtspunt heeft, en de dingen zich geheel anders aan het oog vertoonen, dan in het hoekje van den haard of op het eenzame studeervertrek. Men zou alzoo tot de hoogte van een troon verheven en met de zware kroon op het hoofd gedrukt, spoedig ontdekken, dat, hetgeen wij wenschen, veranderd te hebben, en dadelijk zouden veranderen, indien wij de magt in handen hadden, of te groote verwarringen, of nog grooter zwaarigheden, dan wij uit den weg wilden ruimen, zou mede voeren, of wel geheel ou-

doenlijk is, zonder de algemeene veiligheid en welvaart van een anderen kant in de waagschaal te stellen. De wijste stuurlieden staan ook hier dikwijls aan wal.

Evenwel is het te gelijk waar, dat een ambteloos burger, die in stille bedaardheid en met geoeffende opmerkzaamheid den loop der zaken gadeslaat, somtijds vrijer, onpartijdiger en juistere oordeelen, zelfs over staatsaangelegenheden, dan de eerste minister of een Koning. Want geen verstandig Koning, schoon hij in rang boven alle zijne landgenooten verheven is, zal zich willen verbeelden, dat hij hen allen in bekwaamheid en ervarenheid, in alle vakken van wetenschap, die tot het volksgeluk betrekking hebben, even eens overtreft. Uit dien hoofde kiest hij zijne raadslieden tot voorlichters. Maar wie verzekert hem, dat hij in dezen de gelukkigste keuze gedaan heeft, of dat er onder de miljoenen zielen, waarover hij regeert, niet nog kundiger en getrouwer mannen er gens gevonden worden, dan degenen, die zijn persoon omringen. Behalven dat, is de hoflicht veeltijds met nevelen zoodanig bezet, dat iemand met het scherpste gezigt, en den besten wil, daardoor bezwaarlijk kan heen zien. Een ander buiten die atmosfeer levende, heeft eene vrijere verkeering onder de verschillende volksklassen, kent en ziet van nabij derzelver behoeften en verlangens, kan zich beter bekend maken met de publieke opinie en geeststemming, gevoelt levendiger de drukking der algemeene en bijzondere lasten, ziet meer van nabij hoe de schattingen van velen in het zweet huns aarschijns opgebracht worden, hoe vele zuchten en tranen het vaak kosten moet, om het geld, dat op zijn tijd aan het kartoor betaald moet worden, bij een te schrappen. — In 't kort, leert veel beter bij eigen ondervinding de zwaarigheden kennen, die op de schouders der ingezetenen gelegd worden, dan zij dit de staatsbegrootingen opmaken en uitschrijven. Gelukkig het land derhalve, waar de gedachten der inwoners zich vrijelijk op eene bescheiden wijze over de algemeene belangen mogen openbaren, waar de stem der natie niet gesmoord wordt. Gelukkig en verstandig de Vorst, die op deze stem acht geeft, zoo wel als op den raad zijner hovelingen en dus alle de wijzen van het land, schoon tot geene openbare bedieningen geroepen, als ronds om zich vergadert, en in zekeren zin mede tot zijne raadsmanen (de onafhankelijksten, en misschien ook de meest verlichtsten en opregtsten) gebruikt. Gelijk een inval of aanmerking van een eenvoudige man somtijds den geleerden aanleiding geeft tot eene nuttige en belangrijke uitvinding, welke hem misschien verborgen gebleven ware, indien hij het zeggen van den eenvoudigen man niet gehoord, of zich geschaamd had daarop te letten en het zich ten nutte te maken, zoo kan ook de Regent zijn voordeel doen met de wenken, meeningen, voorstellen en redeneringen, die van tijd tot tijd uit den boezem van het volk te voorschijn komende, aan de publieke beoordeeling onderworpen en langs dien weg tot voor den troon gebracht worden. Onder de menigte plannen, bedenkingen en tegenbedenkingen, die uit verschillende, zelfs duistere hoeken geopperd worden, zullen velen weinig of geene aandacht verdienen, maar ook yelen die wel behartiging waardig geacht mogen worden. En wij beschouwen het als eene zonderlinge verdienste en bewijs van welwillendheid in den persoon, die aan het hoofd van het volksbestuur geplaatst is, dat hij niet een zoo onbepaald vertrouwen noch op eigen wijsheid, noch op die van zijne ministers stelt; als of er buiten dat geene wijzen en braven in het land waren, die iets ten algemeenen beste konden nadenken; maar dat hij ook de lichtstralen van het denkende en beschaafde gedeelte der burgerlijke maatschappij weet op te vangen en te vereenigen met het licht in zijn staats-kabinet. Op die wijze worden alle talenten en kundigheden, ook anders verborgene, uitgelokt en dienstbaar gemaakt tot bevordering der algemeene welvaart. In eene groote mate mogen in Nederland Vorst en Volk zich over dit geluk verheugen.

Te na ligt mij de welvaart van mijn dierbaar vaderland aan het hart, dan dat ik, schoon een ambteloos burger, daarover tusschen beiden niet mijne gedachten zou laten gaan, mij niet zou verblijden over het goede, dat ik zie daargesteld, en bedroeven over hetgeen mij verkeerd en nadeelig toeschijnt. Ik kan ook dikwijls niet nalaten te zeggen: als ik Koning was, ik zou dit doen, dat niet doen. Twee dingen zijn er boven al, die ik met alle maat en kracht bij de hand zou vatten.

Vooreerst het financie-wezen of het stelsel van belasting. Als dat niet in orde is, loopen spoedig de zaken geheel in de war. Zoo er jaarlijks een te kort is, dat telkens door eene negotiatie en dus door ophooping van de staatsschulden, of door nieuwe belastingen en opcenten moet worden goed gemaakt en dat in tijd van vrede; is het een teeken, dat van dien kant de huishouding niet rigtig is. En zoodanig is het thans bij vele anogendheden van Europa gesteld. Het rijke Engeland zelfs verzinkt bijna onder den last van schulden en is tegenwoordig, geloof ik, met zijn financiën staat niet weinig verlegen. Het blijkt nu ook, dat Frankrijk, schoon monsieur VILLELE het zoodanig wist te bedraaijen en te berekenen, dat van dien kant de staat benijdenswaardig scheen, miljoenen bij miljoenen ten achteren is. En hoewel het bij ons, na vele jaren van te kort, nu beter schijnt, staat alles onder zware belastingen nogtans zoodanig gespannen, dat bij de eerste vredebreuk, of eenige andere onspoed van aabebang, tot buitengewone heffingen weder toevlugt genomen zal moeten worden.

Als ik Koning was, zou ik geene moeite sparen, om te onderzoeken of dit niet anders kon en of ik niet iets kon overwinnen voor den kwaden dag, in plaats van altoos in de geldpijnen te zitten, en gedurig over ongelijke en te zware lasten te hooren klagen. In de eerste plaats zou ik zien wat er bezuinigd kon worden, niet enkel in het kleine (want dat helpt niet), maar in 't groote, b. v. of de staande armee, behoudens de veiligheid, in gewone tijden ook kon verminderd worden, of ik wel zoo veel ambassadeurs noodig had enz. Hielp dit niet genoeg, staande het tegenwoordig stelsel van belastingen, dan zoude ik naar een ander zoeken, dat eenvoudiger, minder onslagtig, minder kosten van administratie vereischte, minder drukkend en zekerder bij de uitkomst was. Zeer goed (zal men zeggen) maar daar is al zoo veel en zoo lang naar gezocht, zonder gevonden te worden. *Magnus mihi eris Apollo* zoo gij het vindt. Hoe het zijn moge, ik heb er iets op uitgedacht, dat, zoo veel ik weet, nog nergens, immers in onze dagen, beproefd is, en als ik Koning was, ik zou het toch eens willen beproeven, omdat het zonder veel te wagen geschieden kan. Zie hier mijn plan.

Ik stel eens, dat het Rijk jaarlijks, om de behoeften te bestrijken, 70 miljoenen noodig heeft. Het getal der zielen in de Noordelijke en Zuidelijke gewesten zal nagenoeg 7 miljoen uitmaken, van die 7 miljoenen reken ik dat slechts één miljoen kan betalen. Die één miljoen zou dan over het geheel 70 miljoen guldens moeten opbrengen, dus hoofd voor hoofd door elkander geslagen f 70. — Voorts zou ik de contribuabelen in 100 klassen verdeelen, van welke de eerste of laagste klasse betaalde f 10, de tweede f 35 of f 20 en zoo bij opklimming tot de honderdste toe, in diervoege, dat de middelste of 50. klasse op f 70 gesteld wierd. De boven-klassen moesten zoo veel hooger als de beneden-klassen minder aangeslagen worden, zoo dat de één miljoen contribuabelen door elkander gerekend ieder f 70 opbragt, dat te zamen 70 miljoen voor de schatkist zou uitmaken. — Hiermede zouden alle tegenwoordige belastingen van bebouwde en onbebouwde eigendommen, van huurswaarde, meubelen, deuren, vensters, van fabrieken, trafijken, van koophandel, van het ge-

maal, bestiaal, collatoriaal enz. enz. wegvallen, en tevens alle ambtenaren, tot inzameling van dezelve noodig, gemist kunnen worden, behalven een of twee ontvangers in elke gemeente, die maandelijks, volgens het register der klassen, de gelden inkasseerden en in 's lands of stads kas stortten. Alle processen-verbaal, alle lastige formulen van aan en afgifte hielden daarmede op. Alle knevelarijen en sluikerijen hadden een einde, of waren onmogelijk. Onze geheel onbezwaarde branderijen, zout- en zeepziederijen enz., zouden tegen de laagste huuflandstichtte wijzen kunnen afzetten. Geene inkomende noch uitgaande rechten meer betaald wordende, zouden handel en zeevaart geheel onbelemmerd laten en herwaarts lokken. Voor geene commiesen, inspecteurs, controleurs, fiscalen of derzelver hatelijke, dikwijls onbillijke, vervolgingen, had men langer te vreezen, indien men slechts de maandelijksche contributie zijner klasse betaalde. En het land niet van onzekere ramingen ahangende, zou van zijn inkomen zeker zijn. Dat zou eerst een land van vrijheid en vrede zijn, zoo als nerkens gevonden werd!

De groote zwaarigheid bestaat hierin, hoe zal men het aanleggen om ieder in de behoorlijke klasse te plaatsen? Als ik Koning was, zou ik vooraf onder de hand door ieder in zijne gemeente laten opgeven, hoe veel hij nu aan stads- en lands lasten moest opbrengen, daaronder voornamelijk berekend het consumtieve van zijn huizezin. Dit zou vooreerst tot basis van den aanslag genomen kunnen worden. En zoo het dan bleek, dat hij minder betaalde volgens het nieuwe stelsel (gelijk bij de meesten het geval zou wezen) en de onbelaste levensmiddelen zoo veel beter koop waren, zou hij wel te vrede mogen zijn. — Of ik zou eenige algemeene bepalingen, op inkomen en bezittingen gegrond, voorschrijven, naar welke ieder zich klassificeerde of geklassificeerd wierd. In allen gevallen moest de weg van doleren, zoo wel als van constringeren open staan.

Ik ben niet genoeg rekenmeester of staats-huishoudkundige, om dit alles naar vereischte uit te cijferen en te specificeren. Alleen heb ik de grondrekenen van het nieuw financieel gebouw opgegeven, of het ware dat een bekwaamer hand zich wilde verledigen om het nader te onderzoeken, om of de onuitvoerlijkheid, of de aansienlijkheid van hetzelfde aan te toppen. Schoon ik juist niet geloof, al geschiedde het laatste mid-dagklaar, dat het aangenomen zou worden, omdat het geheele leger van officianten en van allen, die nu van actien, transactien, aanhalingen, processen enz. leven, en dan afgedaan hadden, met lijf en ziel zou tegenwerken. Maar in dat geval, als ik Koning was, zou ik al mijn invloed en gezag gebruiken, om het in werking te brengen. Ik zou evenwel niet alle ambtenaren zoo maar voetstoots aan den dijk willen jagen, maar op pensioen stellen, naar verdiensten en omstandigheden, en hen zoo doende laten uisterven. Dit zou al terstond eene aanzienlijke som op de staats-begroeting inkorten en binnen weinige jaren, zich zelfs geheel aflossen.

Eene andere tegenwerping, die misschien dadelijk gemaakt wordt, is, dat men nu, daar alles, wat men in den mond steekt, om en aan zich heeft, bezwaard is, ongevoelig dagelijks de lasten betaald, en volgens het opgegeven bestek in baar geld zou moeten betalen. Dit zou in 't eerst wel begrooten, maar spoedig gewennen, als men berekenen kon, dat men toch in 't geheel minder betaalde, en goedkoper vleesch, brood enz. had.

Nog iets. De vreemdelingen, die in het land reizen, betalen nu mede door de belaste levensmiddelen en verteeringen die zij maken, doch zouden volgens het ander plan geheel niets tot de lasten bijdragen. Maar zou dan hierop niet het een of ander, uit te denken zijn? b. v. dat zij bij het inkomen bezwaarde reispassen ontvingen en moesten vertoonen, of dat bij de logementhouders voorzorgen gebruikt wierden, dat de reizigers, zoo veel weken als zij in het land bleven, wekelijksche contributie, naar zekere klassen berekend, betaalden?

Ook nog andere zwaarigheden zullen er aan vast zijn. Maar de vraag is hier of dezelve niet merkelijk minder zijn, dan die, welke het tegenwoordig zoo ingewikkeld en onslagtig stelsel, en andere bestaande en bestaande hebbende, drukken. Het staat immers niet stil met klagen, aan overal, dan over eene andere te zware of onoverredige impositie. — En hoezeer men bij iedere impositie een nieuw ambt van surveillance creëert, is het echter onmogelijk, den sluikhandel, bij welken niet alleen de schatkist, maar elk eerlijk handelaar en fabrikant zoo veel lijdt, te weren. Nu ik laat aan nader onderzoek van kundiger lieden mijne gedachten over, indien zij enig nadenken waardig geacht worden.

Het ander punt, dat onder mijn politieke mijmeringen mij vaak voor den geest speelt, en hindert, is de voortdurende conscriptie van jonge lieden tot den krijgsdienst. Als ik Koning was, zou ik dat hatelijk overblijfsel van Fransche tirannij hoe eerder hoe beter afschaffen. Dat misgebeuren zou terstond na de laatste gezegende omwenteling, was aller hoop en verwachting; zoo dat een onzer beroemdste Redenaars, onder het vreedgejuich over ons herboren nationaal bestaan, met een stillig vertrouwen zeide: « Nu zullen moeders zich niet langer bedroeven dat zij welgeschapen zonen hebben ter wereld gebracht. Alle soort van loterij is in meerdere of mindere mate verduerfelijk, maar die jaarlijksche loterij om menschen, is bovenal wreed en onbillijk. Hoe vele bekommelingen vooral om hoe vele tranen kost het aan ouders van den lagere burgerstand, die hunne kinderen even lief hebben als anderen en even weinig voor soldaten opvoeden, doch geen vermogen bezitten om ze vrij te koop en te lang te voren pijnigt hen dit voortuizigt, als zij hunne zonen aanzien; en bij het vallen van het droeyig lot worden zij in rouw gedompeld, of tot bitteren wrevel vervoerd tegen de bewerkers van dit kwaad. Hoe weinig jongeling, die mede de steun van zijne ouders of wel van eene weduwe was, moet zijns ondanks hen verlaten, of wordt gestuit in kind-den van zijne leerjaren, die hem bekwaam moeten maken tot het een of ander ambacht, waartoe hij misschien naderhand niet terugkeert, of waarin hij voor altoos een brekebeen blijft! Anderen die zich uitspitten, om het geld bijeen te brengen tot het kopen van een remplaçant, moeten zich in schulden steken, die hen voor al hun leven in hun bestaan krenken, of voor welk geld zij anders kunnen, zoo aan eene kostwinning hadden kunnen helpen? Maar het beklagwaardigste is nog, dat dit harde lot bij uitsluiting drukt op de zoodanigen die een huizezin met kinderen, en wel van zonen, hebben, terwijl kinderlooze rijkards en alle anderen van het bezwaan geheel vrij zijn. Waarom zou men geen volksgenoeg kunnen krijgen, vooral in vreedstijd, ywanneer ieder stad, dorp of distrikt, wierd opgelegd jaarlijks een bepaald getal manschappen te leveren, die, even eens als nu de remplaçanten van particulieren, aan het onderzøk en de goedkeuring van eene institutie commissie onderworpen waren? De stadsregeering kon dan in tijdsgenieten te werven, en zou ongetwijfeld tot veel minder prijs rekruten kunnen bekomen, dan nu een partikulier na het trekken van een laag nummer, die dan in nood is, waarvan natuurlijk vaak misbruik gemaakt wordt. Deze kosten over de geheele burgerij geslagen, zouden van weinig aabebang zijn, getijdelijk en gemakkelijck gedragen worden. Ik heb geen zoon, die in de conscriptie valt; maar veel liever zou ik daartoe mijn aandeel betalen, dan menschen, met groote huisgezinnen bezwaard, daarmede boven anderen belast zien. Dan kreeg het Land, in plaats van gedwongen, vrijwilligen in dienst en strekte tot zilvering der maatschappij, van zoodanigen, die geen zin aan werken hebben, in de vrije maatschappij niet willen deu-

gen noch oppassen, en toch, onder eene militaire discipline, goede soldaten, en op die wijze nog dienstdoende leden kunnen worden. Komt er oorlog, dan moeten alle weerbare armen, zonder onderscheid, des noods gereed staan de wapenen op te vatten. Maar in tijd van vrede, zal de staande armee wel voltallig gehouden kunnen worden, zonder eene gedwongene conscriptie. — Waarom dan goede ouders en kinderen door die gevreesde menschen-loterij, buiten noodzakelijkheid, jaarlijks zoo veel zorg en onrust berokkend? Hield dit eindelijk eens op, een nieuw gejuich zou zich laten hooren: leve de Koning!

ALS IK KONING WAS.

LEVENSBERIGT WEGENS DEN GRAAF VAN HEIDEN, VICE-ADMIRAAL IN RUSSISCHEN DIENST.

Daar eenige dagbladen onnaauwkeurige en onvolledige berichten wegens den graaf van HEIDEN, thans opperbevelhebber van het Russisch eskader in de Middellandsche Zee, hebben medegedeeld, hebben wij gemeend dat onze lezers met genoegen eenige nadere bijzonderheden van het leven van dezen onzen verdienstelijken landgenoot, wiens naam door den slag van Navarino is vereeuwigd geworden, zouden ontvangen. Wij zijn in de gelegenheid geweest dezelve van eene goede hand te bekomen.

LODEVIK SIGISMUND VINCENT GUSTAAF Graaf VAN HEIDEN, vice-admiraal in Russischen dienst, werd, in 1773, in Holland geboren. De plaats zijner geboorte is ons niet regt bekend en onze nasporingen dienaangaande zijn tot dus verre vruchteloos geweest; maar in een dagblad leest men dat zij 's Gravenhage of Zuid-Laren (in de provincie Drenthe) zoude zijn. Zijn vader was de graaf VAN HEIDEN VAN REINESTEIN, landdrost van de provincie van Drenthe en kamerheer van Z. D. H. Prins WILLEM V., stadhouder der Vereenigde Nederlanden. Zijne moeder was MARIA FREDERIKA Gravin VAN REEDE VAN AMERONGEN. Voor den zeedienst bestemd, begon hij zijne krijgs-loopbaan in 1782, onder de leiding van den beroemden admiraal VAN KINGSBERGEN. Hij legde zich al dadelijk met veel ijver en naarstigheid, toe op de beoefening der wetenschappen, wier kennis hem noodzakelijk was voor den stand dien hij gekozen had; met dat goed gevolg, dat hij, in 1789, naauwelijks zestien jaren oud, tot officier werd benoemd en geplaatst aan boord van een fregat naar de Oost-Indien bestemd, onder de bevelen van den kapitein VALLÉANT. Bij zijne terugkomst in het vaderland bleef hij steeds in werkelijken dienst, en bevond zich, in 1794, op het eskader, hetwelk moest medewerken om aan de Franschen den intogt van Holland te beletten.

In de maand Januarij van het volgende jaar werd de heer VAN HEIDEN, wiens geachtheid aan de partij des stadhouders bekend was, op de visschers-piik geplaatst, welke Prins WILLEM V. naar Engeland moest overvaren. Van daar in het vaderland teruggekeerd zijnde, werd hij in verzekerde bewaring gesteld en bekwam zijne vrijheid niet dan na verloop van twee maanden terug, voornamelijk door de tusschenkomst van den generaal PICHÉRY. Na de zoo onstaatkundige afdanking van het korps officieren der marine, onder welke zich mannen van verdiensten bevonden, meende de heer VAN HEIDEN, met zoo veel andere brave medemakers, even als hij aan het huis van Oranje toegedaan, geen dielst onder de nieuwe regering te moeten nemen, maar begaf zich met zijnen vorigen bevelhebber, den schout bij nacht VAILLANT, naar Rusland, alwaar hij weldra in den zeedienst van dat rijk werd taangesteld, met den rang van kapitein-luitenant. Hij werd naar de Zwarte Zee gezonden en bleef in die wateren dienen tot in het jaar 1803, wanneer hij tot den rang van kapitein van de tweede klasse bevorderd werd. Gedurende zijn verblijf in die streken, vervaardigde hij eene *Beschrijving der Zwarte Zee*, welke in de Russische taal is gedrukt en uitgegeven. Van 1803 tot 1808, diende de graaf VAN HEIDEN bij het kadetten-korps van de marine en bij het kollegie der admiraliteit. In den oorlog tegen Zweden, voerde hij het bevel over een eskader van fregatten, waarmede hij zich naar Sweaburg begaf. Vervolgens, in 1808, tot kapitein van den eersten rang bevorderd zijnde, werd hem het bevel opgedragen over eene divisie van de flotille. In de drie gevechten welke hij daarmede leverde, kenmerkte hij zich door zijn beleid en moed zoodanig, dat hij, tot belooning van zijne diensten, tot ridder van de orde van St. Vladimir en van die van St. Anna werd benoemd. In 1809, tot opperbevelhebber van de flotille in Nieuw-Finland aangesteld, bleef hij in dien rang dienen tot 1813. In dat jaar droeg de Keizer hem het bevel op over de flotille, welke bestemd was voor de belegering van Dantsich. Hier gaf de graaf VAN HEIDEN weder nieuwe blijken van zijne krijgs-bekwaamheden en van zijnen moed, in de drie aanvallen, welke hij van de batterijen des vijands doorstond. De belooning bleef niet achterwege: op het einde van den veldtocht, schonk de Keizer hem den rang van kapitein-commodore en versierde hem met eenen gouden pederdegen. In 1815 werd de heer VAN HEIDEN benoemd tot gouverneur van Sweaburg en opperbevelhebber der zeemagt in Finland, en twee jaren later tot schout bij nacht. De Keizer was zoo zeer over het gedrag van dezen verdienstelijken officier voldaan, dat hij hem met zijne eigen handen met het groot-kruis van de orde van St. Anna versierde.

In 1826 werd aan den schout bij nacht VAN HEIDEN het bevel opgedragen over het evolutie-eskader, en in het volgende jaar, het bevel over het eskader, naar de Middellandsche Zee bestemd. Den 20. Augustus uit Portsmouth vertrokken, kwam hij den 3. October te Zante, alwaar hij zich vereenigde met de Engelsche en Fransche eskaders, onder de bevelen van den vice-admiraal COBRINGTON en den ridder DE RIGNY. Het is bekend welk een roemrijk deel hij in den slag van Navarino heeft gehad, en hoe hij daardoor zijnen naam voor de vergankelijkheid heeft bewaard.

NIETS; betreffende de MEMORIE over de Kolonien van weldadigheid van FREDERIKSOORD en WORTEL. Door den Ridder J. R. L. DE KIRCKHOFF, M. D. te Antwerpen. (Vervolg en Slot van No. 25.)

De Ridder DE KIRCKHOFF, noemt vervolgens onderscheidene oorzaken op, welke het hare tot eene verbazende toename der armen in de Nederlanden hebben toegebragt; als: de toenemende bevolking (welke zoo wel aan den staat van vrede, — de vorderingen der industrie, — de weldadige uitvinding der Repokiening als ook aan eene meerdere inachtning der algemeene gezondheidsregelen moet worden toegeschreven) en bovendien de vermindering der handwerken in de fabrieken en manufakturen, door de uitvinding van nieuwe werktuigen, die eene te voren nooit gekende vereeniging in zoovale menschelijke bedrijven veroorzaakt hebben. De inrigtingen van weldadigheid, als ook die der bedelaars-werkhuizen, waren dus niet in staat in alle deze behoeften te voorzien. Wat de laatste betreft, zegt Zijn Ed., zoude nog veel te wenschen overig blijven, indien men de veel betere inrigtingen dienaangaande in aanmerking neemt van het werkhuis te Florence (pia casa di lavoro) waarvan eene voortreffelijke beschrijving te vinden is, door PICTET van Genève in de *Bibliothèque Universelle* van Mei 1822, als van Dr. VALENTIN van Nancij, in de tweede druk van zijn belangrijk werk: *Voyage en Italie*.

Om de bedelarij uit te roeijen, en aan eene verbazende menigte van ongelukkigen, aan de ellende ten prooi geworden, brood en onderhoud

te verschaffen, waren er dus andere hulpmiddelen noodig. De eer en roem, deze middelen te kunnen aanwijzen, was voor den generaal J. VAN DEN BOSCH bewaard gebleven. Hij heeft zich daardoor de schoonste titels van de achting zijner medeburgers verworven, terwijl voor altoos zijn naam in de gedenkrollen van menschenliefde blijft opgeteekend. Hij ontwierp alle de voordeelen, welke de daarstelling van kolonien van weldadigheid op onze voeste heigronden, meestal ter bebouwing geschikt, konden opleveren; hij vornde het plan, waarnaar zij moesten worden opgericht, en maakte kenbaar al het geen men van eene zoodanige onderneming verwachten kon. Zijn ontwerp met geestdrift toegejuicht en ondersteund door eene regering, die steeds het goede wil en nuttige beoeligen voor het algemeene welzijn hoogschat, had ten gevolge, dat, ten einde in de onkosten dezer menschenlevende inrigting te kunnen voorzien werkelijk eene Maatschappij van Weldadigheid, onder voorzitterschap van Prins FREDERIK, werd opgericht.

De geachte schrijver doorloopt verder de onderscheidene bijzonderheden, welke tot de oprigting en daarstelling van de koloniale stichtingen behooren, en deelt een kort en bondig uittreksel mede van het zoo doelmatig reglement, waarop deze Maatschappij van Weldadigheid gegrondvest is. Daar dezen bij velen bekend zijn, zullen wij dezelve kortheids halve hier niet herhalen, maar gaarne vermelding doen, van het gevoel van bewondering, waarvan de edele schrijver doordrongen was, bij zijn bezoek van de kolonie Frederiksoord, tijdens zijn verblijf te Utrecht, in 1822.

Ik heb met een onuitsprekelijk genoegen, zegt Zijn Ed., de vruchtbaarheid der velden aanschouwd, het nette uitwendige der woningen en derzelver inswendige zindelijkheid; — het geluk der bewoners; — de gezondheid van het luchtgestel, de aangename ligging, de zorg die men aanwendde, om het onderwijs en godsdienstige grondbeginselen onder de kolonisten te verspreiden; eindelijk de gelukkige staat, waarin ik deze brave lieden gezien heb, schenen mij toe als een wonderwerk te zijn. Het was of het geluk en de welvoegelijkheid hunnen zetel in deze streken, aan de weldadigheid toegewijd, gevestigd hadden.

Zoodanige gelukkige uitkomsten, welke na eene ondervinding van vijf jaren de stichting van Frederiksoord gekenmerkt hadden, gaf dan ook de aanleiding tot het aanleggen eener Maatschappij van Weldadigheid, op gelijke wijze, in de zuidelijke provincien onder de gemeente van Wortel, provincie Antwerpen. De ridder DE KIRCKHOFF voor het eerst in Junij 1823 deze nieuwe kolonie bezoekende, beluigt zijne verwondering niet te hebben kunnen weerhouden bij het gezigt van eene menigte net gebouwde huizen, alles in zich vereenigende wat tot de gezondheid strekken kan, en omringd van velden, die met rogge, aardappelen en andere levensmiddelen bedekt waren, en dat wel op een grond, waar hij eenige jaren geleden ter jacht geweest zijnde, niets dan dor zand en woestijn gezien had. Dit gezigt, zegt Zijn Ed., verrukte mij, en de aandoeningen, waarmede mijne ziel vervuld was, moeten bij ieder gevoelig mensch, die deze verblijven des voormaligen ongeluks bezoekt, doch waar thans de tranen der armen worden gedroogd, en het hart zich aan de zoetste hoop kan overgeven, gevoeld worden. Ik heb elke woning bezocht, waar overal zindelijkheid heerschte. Ik vond goed brood, smakelijke aardappelen, gezond voedsel, de kolonisten naar behooren gekleed, en het vee wel doorvoed; de mannen en jongens arbeidden in het veld, en de meisjes bezig met spinnen en allerlei handwerken; ieder huisgezin heb ik wegens hun lot ondervraagd, en allen verklaarden mij eenpariglijk dat zij zich gelukkig gevoelden, al de gelaatstreken getuigden van gezondheid en weltevredenheid. Ik konde mij bij het gezigt van zulk een aandoenlijk schouwspel niet verzadigen. Verder treedt de schrijver in onderscheidene bijzonderheden, welke tot deze inrigting betrekking hebben, en laat niet na, aan den directeur van de kolonie van Wortel, den kapitein VAN DEN BOSCH, broeder van den weldadigen stichter van Frederiksoord, de welverdiende hulde toe te brengen.

Ten slotte van deze zoo belangrijke memorie laat de verdienstelijke en menschenlevende schrijver niet na, ook onbewimpeld van de vooroordelen te spreken, welke er tegen deze Maatschappij bestaan.

De weldadige inrigtingen, zegt Zijn Ed., die het onderwerp van dit verslag uitmaken, hebben de kritiek niet mogen ontgaan. Zij hebben zoo wel hare berispers, als die der vaccine en der andere nuttige uitvindingen. De voordeelige staat van deze kolonien, zeggen zij, zal niet duurzaam zijn. Maar waarom zullen zij geen stand houden? De ontgonnen landen in de Kempen en vele andere plaatsen in de Nederlanden, die tegenwoordig goede landen opleveren, de zoo vruchtbare velden van het land van Wals, eertijds geheel verlaten, als ook de toenemende welvaart van Frederiksoord, die sedert 1818 aanwezig is, staan daar, om hun te antwoorden.

Die zelfde berispers vermeenen dat de opbrengsten der ontgonnen landen in twintig jaren de voorschotten en onkosten niet zullen vergoeden, welke tot derzelver bebouwing zijn aangewend geworden; het is waar, dat de ondervinding alleen dit geschilpunt zal kunnen beslissen, en zij kunnen deze ook ter ondersteuning van hun stelsel inroepen, ofschoon het vermoeden van kundige landbouwers, juist het tegenovergestelde van dit gevoelen is. Maar laten zij bedenken, dat de Maatschappij van Weldadigheid geene de minste baatzuchtige bedoelingen heeft, dat zij geene dadelijke winsten behoeft, dat het haar oogmerk niet is zich te verrijken, dat zij slechts ten doelwit heeft, om ongelukkige armen, door eigen werkzaamheid, een bestaan te verschaffen en dat het alleen tot dat einde is, dat zij de gelden besteedt, welke zij ontvangt.

Alvorens over de Maatschappij van Weldadigheid een ongunstig oordeel te yellen, moesten deze bedilzuchtigen vóór af bewijzen, dat de middelen, om dit oogmerk te bereiken, niet voldoende zijn; dat er in haren gang eene onbeslistheid plaats heeft; en dat zij hare verbindtenissen niet in eere houden. Maar zoo lang zij niet in staat zijn, dit alles te bewijzen, is het overtuigend, dat hunne stellingen valsch zijn. Bovendien eene Maatschappij, die voor 8 jaren geen duim grond bezat, en thans duizenden van bunders in eigendom heeft; die over een kapitaal van vijf millioen guldens beschikken kan, waarvan de rentebetalingen en aflossingen, met de meeste naauwkeurigheid plaats hebben, die in zulk een hoogen graad het algemeene vertrouwen bezit, dat hare schuldbrieven geen minder voordeeligen koers hebben dan die van het Rijk; eene zoodanige Maatschappij, zeg ik, behoeft die te vreezen, dat hare edelste pogingen mislukken zullen?

Voor het overige, is het beste antwoord dat men aan de berispers onzer kolonien van Weldadigheid geven kan, deze: dat zij tegenwoordig reeds meer dan acht duizend menschen bevatten, die er het genot hebben van een eerlijk bestaan, en gelukkig zijn. Wat is er meer noodig? Reeds dit alleen spreekt in eene hooge mate ten voordeele dezer uitgebreide inrigtingen, en men kan er tevens bijvoegen, dat de beide Maatschappijen der noordelijke en zuidelijke provincien, met den grootsten ijver bezield, steeds niet ophouden de werkzaamheden, met alle krachten door te zetten, ten einde nog andere ongelukkigen ter hulp te komen.

Hetgeen voorts nog meer bewijst, dat onze kolonien van Weldadigheid met groote schreden het oogmerk van haren aanleg naderen, is, dat alle jaren vele der kolonisten, na aan hunne verplichtingen voldaan te hebben, vrij geworden zijnde, jaarlijks hunne huur van f 50, betalende, plaatse-

lijke huurders worden, en niet meer ten lasten zijn der Maatschappij, er is geen twijfel aan, of zij zal tot deze hoogte alle hare tegenwoordige luisgezinnen zien opklommen; dat is, dat de vrije kolonisten, aan de Maatschappij, eene aanzienlijke rente zullen opbrengen.

Zoo hebben wij dan eenige der voornaamste punten opgegeven, welke in deze zoq menschelevende als belangrijke Memorie van den Ridder DE KRACKHOFF, over de kolonien van Weldadigheid van Frederiksoord en Wintel, voorkomen. Zijn Ed. beveelt in het slot nog bijzonder aan, de oprigting aan eener kolonie voor uit de gevangenis ontslagene misdadigers, als kunnende strekken tot eene weldadige zedelijke verbetering der ongelukkigen, welken als het ware in de zamenleving verstooten worden. De armoede, waarin zij gewoonlijk vervallen zijn, en de lediggang, de moeder van zoo vele ondeugden, waartoe zij weder terugkeeren, geven zoo dikwerf de aanleiding der vernieuwing hunner dwalingen; waarom men een groot nut te hopen had van eene zoodanige kolonie, waardoor in hunne middelen van bestaan en aanleiding tot werkzaamheid werd voorzien, en waarbij tevens een naauwkeurig toezigt over hun kon worden in acht genomen.

Eindelijk zegt Zijn Ed., roepen wij met voller harte de belangstelling in der vreemde gouvernementen, ten aanzien van het weldadig nut, dat onze landbouwende kolonien, zoo zeer der navolging waardig, opleveren. Mogten zij toeh doordrongen zijn van het geluk, dat zij door het invoeren van dergelijke inrigtingen zullen daarstellen, niet alleen ten opzichte van armen en behoeftigen, maar ook voor de uit den dienst ontslagene militairen, derzelver vrouwen en weezen.

Wat het eerste betreft, wenschen wij hartelijk, dat de menschelevende voorstelling van den heer DE KRACKHOFF, de serieuze overdenking niet zal onwaardig geacht worden van die edele Nederlandsche Maatschappij tot de zedelijke verbetering der gevangenen, als welke reeds op eene zoo belangrijke en roemwaardige wijze, zich het lot der ongelukkigen heeft aantrokken. Wij verneemen ons alsdan te mogen vlijen met der tijd eene zoodanige weldadige inrigting verwezenlijkt te zien, en twijfelen niet of de gelukkigste uitkomsten, omtrent een middel van bestaan en zedelijke verbetering, voor dezulken, zal er het gevolg van zijn.

Ten aanzien van het laatste, opent zich reeds een gunstig verschiep, dat andere Mogendheden, op het luisterrijk voorbeeld der Maatschappij van Weldadigheid in het koninkrijk der Nederlanden, ook in hunne Staten dergelijke menschelevende inrigtingen zullen daarstellen, blijkens de verklaringen van oprechte belangstelling, die de Koningen van Frankrijk van Pruisen, en nu ook onlangs de Koning van Zweden, zoo door eigene brieven als door middel van hunne gezanten, aan den Ridder DE KRACKHOFF, wegens zijne Memorie, hebben te kennen gegeven.

Mogt de schrijver van dit *lets* ook nog eenen zijner hartelijkste wenschen vervuld zien, het zoude deze zijn, dat bij zoo vele Nederlandsche menschelevende inrigtingen van weldadigheid, men ook indachtig was aan de verzachting en verzorging van het lot van zoo vele ongelukkige *Lisschers* en *Zeevaren*. Welligt dat voor dezen met der tijd het aanleggen eener kolonie in eene der vruchtbaarste gedeelten van onze *Duïnggronden* nabij de zee, dit grootsche tooneel hunner moeilijke, gevaarvolle, doch voor hun ook zoo veel genoeghiks opleverende herinneringen, met ongeschikt en onuitvoerbaar zal bevonden worden. Ook zij verdienen in eene hooge mate onze vertrouwing, verzorging en ondersteuning, en het bljve aan de edele menschelevende Nederlandsche natie voorbeelden, ook hierin het schoonste voorbeeld ter navolging aan andere volkeren op te leveren.

Wij besluiten dit *lets*, met het hartelijk verlangen, dat de nuttige beoeleningen van den yderstentelijken schrijver, rijkelijk vruchten mogen dragen; dat het de belangstelling in de Maatschappij van Weldadigheid moge verhoogen, en daardoor ook de deelneming bij eene zoo geringe offering van slechts f 2:25 in het jaar, op eene aanmerkelijke wijze mag doen toenemen. Elk Nederlander gevoele zich trotsch op eene zoodanige verhevene instelling, en rekene het zich ten *eersten* pligt, haren bloet en welvaart te helpen onderschragen. De aangenaamste zelfvoldoening, van tot een grootsch en liefderijk doel, ter verzachting van het lot van zoo vele duizenden van ongelukkigen, medegewerkt te hebben, zal er voorzaker het gevolg van zijn.

Men leze met warme menschenliefde, het zoo nuttig als belangrijk tijdschrift *de vriend des vaderlands*, hetwelk maandelijks van wege de permanente commissie der Maatschappij van Weldadigheid wordt uitgegeven. Dit tijdschrift, toch, is toegewijd aan den roem en de welvaart van Nederland, en in het bijzonder aan de hulpbehoefigen in het *zelfde*. Behalven de vele andere belangrijke stukken voor wetenschap en industrie, welke daarin voorkomen, leze men vooral de berichten en verslagen welke van tijd tot tijd wegens den staat en voortgang der kolonien van Weldadigheid daarin gegeven worden. Zij leveren het onwidersprekelijkst bewijs op van derzelver bloei en gelukkige uitkomsten, waartoe zij, zijn inderij, en de menscheheid verheugt zich in het verbeterd lot van zoo vele duizenden eerlijds ongelukkigen, zoo wel ten aanzien van derzelver lichamelijken als ook zedelijk verbeterden toestand. Voorzaker verdiende dit tijdschrift in handen te zijn van alle weldenkenden, van alle vrienden der beschaving, en van allen die met edele gevoelens en verlichte denkbeelden bezield zijn, en heeft dus de grootste aanspraak op onze belangstelling en ondersteuning.

Wij wenschen voorts, dat de ridder DE KRACKHOFF nog lange voor den roem der wetenschappen en het geluk der menscheheid moge werkzaam blijven. Zijne veelvuldige uitgegevene werken zijn reeds met roem bekend; geene mindere aanspraak blijft hij ook behouden ten aanzien zijner zeldzame kundigheden, die hij in het vak der geneeskunde, tot nut der menscheheid blijft uitoefenen. Wij herinneren ons dienaangaande nog met veel gevoel de gelukkige uitkomsten, welke zijne raadgevingen en middelen, in vereeniging met den verdienstelijken heer VERHAEGEN, tid der geneeskundige commissie te Brussel, bij de in den verleden jare in de bedelaarskolonie van *Marsplas-Rijckevorsel*, in onze zuidelijke provincien, geheerscht hebbende besmettelijke ziekte, hebben gehad, en waarbij de onbaatzuchtigheid van beiden deze geneeskundigen zoo groot is geweest, dat zij van de Maatschappij niets hebben willen genieten tot bilijke belooning hunner diensten. Voorzaker eene zoodanige menschelevende offering toont het verhevene der gevoelens van beiden deze onze zoo waardige landgenooten, en de verplichting welke de Maatschappij van Weldadigheid en de Nederlandsche natie aan dezelve heeft.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN

Den 28. Mei 1568 werd er een gestreng vonnis uitgevaardigd tegen WILLEM I. en andere edelen.

Den 28. dito 1759 werd de Engelsche staatsman WILLIAM PITT, te *Havens in Kent*, geboren.

Den 28. dito 1814 en volgende dagen ontruimden de Franschen *Hamburg*, hetwelk door de geallieerden bezet werd.

Den 29. dito 1317 overleed GUIDO, 42ste Bisschop van *Utrecht*.

ARNHEM, den 29. Mei.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:
Den 28 Mei 2 El 1 Palm o Duim; gewassen o D. gevallen o D
Den 29 dito 2 El 1 Palm o Duim; gewassen o D. gevallen o D

T O O N E E L - B E R I G T.

Men vergunning van het Edel Achtbaar Bestuur dezer Stad, zullen de Deutsche Tooneelspelers en Operisten, onder directie van den Heer C. SCHULTZE, de eer hebben, te geven, op aanstaanden

Vrijdag, den 30. Mei 1828.

D E W I T T E V R O U W.

(LA DAME BLANCHE.)

Groote Opera in 3 Bedrijven, naar het Fransch van FRIEDRICK ELLMENRICH, Muzijk van BOIELDIEU.

Tot het bespreken van plaatsen kan men zich, op den Speel-dag tus-schen 12 en 2 uur, vervoegen, aan den Schouwburg tegen betaling van 10 centen extra voor iedere plaats.

ARNHEM, den 28. Mei 1828.

Getrouwd:

JACOBUS EPKE,
Weduwnaar van GERTRUDA EBISABETH HOOPMAN,
met

ANNA ELISABETH HOOPMAN.

Dienende tevens tot kennisgeving aan *Vrienden en Bekenden*, zoo binnen als buiten de Stad.

§ § § KOMMISSARISSEN en DIRECTEUR van het NEDERLANDSCH BRAND-WAARBORG-GENOOTSCHAP berigten: dat de Staat en Rekening der Tweede Afdeling is voorgelegd aan de Wel Edele Heeren:

HERM. HERTZ, HEND. LINSE

W. VAN KEMPEN,

KINDERLEN & FUCHS,

en E. SCHEER VAN LANK,

welke dezelve hebben nagezien en goedgekeurd; dat de Schaden, gedurende het afgelopen Genootschaps-jaar voorgevallen, zijn vergoed uit de Interessen der Beleeningen, waarvan het batig Saldo in de Reservekas is overgebracht, en Deelhebbers dus wederom voor 2 1/2 pCt. Administratie-kosten zijn verwaarbord geweest, en voorts dat geueide Staat en Rekening gedurende zes weken ter visie blijft liggen ten huize van den DIRECTEUR, *Groenagburgwal bij het 's Gravelandsche Veer*, No. 2. Amsterdam, 22 Mei 1828.

A. HORSTMAN,

P. J. AMESHOFF,

J. PASSAVANT,

J. F. GEORGY,

} *Kommissarissen.*

} *Directeur.*

Tot deelneming in het bovenstaand Genootschap vervoeg men zich Te *Arnhem* bij den Heer E. C. ENGELBERTS
» *Wageningen* » » » M. G. MARCUS
» *Zutphen* » » » G. J. DERCKSEN en bij den Heer J. N. NYMAN.
» *Amersfoort* » » » VAN BENNEKOM, Oz.

§ § § Alle degenen welke vermeenen wettelijke opgave te kunnen doen van Schuldvorderingen ten laste van, als ook zij, welke mogten verschulden aan nu wijlen den Heer H. F. M O S T, hatseljk gewoond en overleden zijnde te *Rijssen*, Provincie *Overijssel*, worden uitgenoodigd daarvan te willen doen bliken voor den 15. Junij aanstaande, ten huize van de Wed. J. G. MOST, te *Nijmegen*.

§ § § De Gebroeders A U G U S T, hebben de eer het ge-eerde ptblijk te berigten, dat zij in deze stad zijn aange-komen met een schoon assortiment L A K E N S en K I E E N E N, zijt gelogeed bij den Heer W R E D E, in het *Hôtel van Britswijk*, blijven uiterlijk tot den 4. Junij.

§ § § Op den 31. Mei aanstaande zal de Trekking plaats hebben van de uitgestrekte rijke B E Z I T T I N G E N T E K A H L, in *Beieren*, eene geregeld getaxteerde waarde hebbende van f 380039, Ned. Court., als ook nog andere 1047 Prijzen van f 42000, zijnde f 10,000, f 3000, f 2000, f 1500, f 1000, vele van f 500, f 200, f 100 en zoo afgaande tot f 10, Ned. Court.; gezamenlijk bedragende f 422,039 Nederl. Court. De uitgetrokken prijzen worden ten onderstaande Kantore uitbetaald. Geheele originele Aandee-len, a f 10-75, benevens het plan gratis, zijt verkrijgbaar bij L. DEUTZ en COMP. te *Amsterdam en Brussel*.

Aandee-len zijn mede verkrijgbaar bij de heeren S. D. S A N D E R S L E B E N, te *Arnhem*; H. L. W Y N B, Rijksonvanger te *Elburg*; D O E R L E B E N, Directeur van het Postkantoor te *Harderwijk*; F U S T E N B E R G, te *Hattent*; T E N G B E R G E N, Rijksonvanger te *Twello*; H O F F M A N en V A N D Y K, te *Zutphen*, en V A N D E R K A A Y, Rijksonvanger te *Doelincheim*.

AMSTERDAMSCH E S T O O M B O O T - M A A T S C H A P P Y.

Stoomvaart tusschen AMSTERDAM, HARDERWIJK, KAMPEN en de LEMMER.

Te Beginnen met Zondag den 1. Junij 1828, op de S T E E M - B O O T DE Y S S E L, regelnaad te *Amsterdam* voorzien en vertrekken:

Van *Amsterdam*, des *Zondags*, *Dingsdags* en *Donderdag*s, 's ochtends
» de *Leemmer* des *Maandags*, *Woensdags* en *Vrijdags*, 's ochtends.
Der *Vracht* prijzen zijn bepaald, als volgt:

Van <i>Amsterdam</i> naar <i>Harderwijk</i> en vice versa.	Pavilloen f 3.40
	Groote kajuit - 2.00
	Voorkajuit - 1.40
Van <i>Amsterdam</i> naar <i>Kampen</i> en vice versa.	Pavilloen - 5.00
	Groote kajuit - 3.60
	Voorkajuit - 2.40
Van <i>Amsterdam</i> naar de <i>Leemmer</i> en vice versa.	Pavilloen - 5.50
	Groote kajuit - 4.00
	Voorkajuit - 2.50

Nadere informanten omtrent de Vraaliten van *Gelden*, *Goedron*, *Rij-tigen*, *Paarden*, als *anderzins*, zijn te bekomen te *Amsterdam* bij de Directie, te *Harderwijk* bij den Heer G E L D E R M A N, te *Kampen* bij den Heer P I E T E R N O O M E N M a n, aan de *Leemmer* bij den Heer A N E D E G R A A D, en te *Loer-waerden* bij den Heer H. G R A T A M A.